

Синоверська Т. І. – доктор філософії, слідчий слідчого відділу Івано-Франківського районного управління поліції ГУНП в Івано-Франківській області, м. Івано-Франківськ
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6085-1638>

Тактичні прийоми допиту під час розслідування жорстокого поводження з тваринами

У статті зазначено, що розслідування жорстокого поводження з тваринами супроводжується потребою вирішити низку проблемних питань, зокрема щодо виявлення фактів протиправної діяльності; встановлення всіх співучасників учинення кримінального правопорушення; з'ясування способів і засобів учинення кримінального правопорушення. Важливим засобом отримання такої інформації є слідчі (розшукові) дії, передусім допит. Зауважено, що процесуальні, організаційні, тактичні, психологічні особливості впливають на тактику проведення допиту. **Метою** статті є дослідження тактичних прийомів допиту під час розслідування жорстокого поводження з тваринами. **Методологія.** У процесі дослідження використано як загальнонаукові, так і спеціальні методи, а саме: методи формальної логіки (аналіз, синтез, дедукція, індукція, аналогія); спеціально-правові методи: порівняльно-правовий, системно-структурний, метод системного аналізу. **Наукова новизна.** Вибір тактичних прийомів допиту під час розслідування жорстокого поводження з тваринами залежить від низки чинників: кола осіб, які підлягають допиту, та їхніх психоемоційних особливостей; доказів, наявних у кримінальному провадженні; виду відповідної слідчої ситуації. **Висновки.** У межах проведення допиту під час розслідування жорстокого поводження з тваринами слідчий може застосовувати різні групи тактичних прийомів. Розпочинати допит слід з тактичних прийомів, спрямованих на встановлення психологічного контакту. З метою стимулювання пам'яті допитувано слідчий використовує тактичні прийоми актуалізації забутого. Для виявлення неправдивих відомостей у процесі проведення допиту, підтвердження чи спростування певної інформації він може повідомити про наявність у матеріалах провадження речових доказів, які викривають винного в учиненні жорстокого поводження з тваринами, або пред'явити їх; оголосити показання інших осіб, які вказують на його причетність до кримінального правопорушення; повідомити результати експертизи тощо.

Ключові слова: жорстоке поводження; тварини; допит; тактичні прийоми; розслідування.

Вступ

Найпоширенішою слідчою (розшуковою) дією в кримінальних провадженнях є допит, процесуальні й тактичні особливості якого залежать від його виду (Davchenko, 2020, p. 310).

Як зазначає М. І. Порубов, допит – це складна й багатогранна слідча (розшукова) дія, яка містить у собі процесуальний, організаційний, криміналістичний, психологічний і тактичний аспекти. Учений стверджує, що тактика допиту має бути гнучкою, повинна враховувати особу допитуваного, професійну підготовку й здібності слідчого, особливості розслідуваної події. Водночас існують загальні правила вибору тактики цієї слідчої (розшукової) дії (Porubov, N.I., & Porubov, A.N., 2013, p. 4-5).

Допит свідка, заявника, потерпілого, підозрюваного (обвинуваченого) під час розслідування жорстокого поводження з тваринами є слідчою (розшуковою) дією, за допомогою якої здійснюють фіксацію ідеальних слідів кримінального правопорушення, тобто інформації, відображеної у свідомості осіб. Ця дія має на меті отримання відомостей про кримінальне правопорушення, а також підтвердження чи спростування інформації, отриманої під час проведення інших слідчих (розшукових) дій.

Особливу пізнавальну роль допиту констатує О. В. Гриненко, зазначаючи, що допит – це

комплекс передбачених кримінально-процесуальним законом пізнавальних і посвідчувальних операцій, які слідчий здійснює з метою одержання та закріплення показань про обставини, що мають значення в кримінальній справі. Сутність допиту полягає в тому, що в межах пізнавальних операцій слідчий спонукає особу, якій можуть бути або повинні бути відомі певні обставини, прямо або опосередковано пов'язані з подією, що розслідується, дати про них свідчення, вислуховує інформацію та фіксує її в установленому законом порядку задля того, щоб вона могла бути використана як доказ у кримінальній справі (Grinenko et al., 2001, p. 409).

У процесі здійснення досудового розслідування в кримінальних провадженнях про жорстоке поводження з тваринами необхідним є використання як тактичних прийомів, які охоплюють комплекс організаційних і психологічних методик проведення допиту, так і технічних методів фіксації отриманої інформації (застосування аудіо- й відеозапису). Ці технічні засоби надають можливість заповнити інформацію, якої бракує для відновлення картини події кримінального правопорушення. Під час прийняття рішення про використання певних тактико-криміналістичних методів допиту слід зважати на особливості слідчої ситуації.

Особливості вибору та використання тактичних прийомів допиту потерпілих, свідків,

заявників і підозрюваного (обвинуваченого) залежать від специфіки вказаного кримінального правопорушення. Слід зауважити, що правильна організація та планування проведення зазначеної слідчої (розшукової) дії суттєво впливають на процес розслідування жорстокого поводження з тваринами, уможливлючи з'ясування всіх обставин кримінального провадження.

Мета і завдання дослідження

Мета статті полягає у висвітленні основних тактичних прийомів допиту під час розслідування жорстокого поводження з тваринами. Реалізація поставленої мети передбачає виконання таких завдань: визначити загальні та спеціальні умови проведення допиту під час розслідування жорстокого поводження з тваринами; виокремити основне коло питань, які необхідно з'ясувати під час допиту потерпілих, свідків, заявників, підозрюваного (обвинуваченого) в межах розслідування жорстокого поводження з тваринами; розкрити особливості застосування тактичних прийомів та їхніх комбінацій залежно від слідчої ситуації.

Виклад основного матеріалу

Організація і тактика проведення допиту під час розслідування жорстокого поводження з тваринами вирізняються специфічними рисами, з-поміж яких: суб'єктний склад, що залежатиме від предмета злочинного посягання; коло питань, які необхідно з'ясувати; брак інформації в матеріалах кримінального провадження.

Предметом злочинного посягання, відповідно до коментаря до ст. 299 КК України, є будь-які хребетні тварини, птахи й інші живі істоти, які мають кістковий хребет, головний і спинний мозок, кровоносну й нервову системи, незалежно від їхньої належності й того, де вони мешкають, з якою метою їх використовують. Закон однаково охороняє тварин, яких утримують у домашніх умовах, зоопарках, на фермах, тих, яких використовують у сільському господарстві, у цирках, і тих, які безпритульні чи перебувають у природному середовищі. Не мають кримінально-правового значення наявність чи відсутність у таких тварин господарів, їх перебування в стані природної свободи чи в неволі, господарське призначення, стан організму. Кримінальне правопорушення можуть вчиняти як стосовно тварин, які перебувають у власності винного, так і будь-яких інших (належних іншим власникам, безгосподарних, диких) (Baulin et al., 2003, p. 885-886).

Таким чином, від того, яка тварина (домашня чи безпритульна) зазнала жорстокого поводження, залежить коло осіб, яких слід допитати.

Обираючи тактичні прийоми допиту й оцінюючи отримані показання, необхідно з'ясувати: умови, у яких допитуваний спостерігав

предмети і явища (вдень, уночі, близько, далеко, тобто об'єктивні чинники); психічний стан допитуваного на момент сприйняття чи після нього (був зляканий, вражений, хвилювався, знаходився в несвідомому стані, сп'янінні тощо); загальний стан органів почуттів людини (стан зору, органів слуху, нюху та ін.); загальну здатність до конкретного сприймання й запам'ятовування (зі слів допитуваного потрібно уточнити, що він краще сприймає й запам'ятовує – колір, номери, прізвища тощо) (Kopovalova, 1956, p. 9).

Зокрема, якщо жорстоке поводження було здійснено стосовно домашньої тварини, слідчому передусім слід допитати потерпілу особу, якій ця тварина належала: індивідуальні ознаки тварини, яка була піддана жорстокому поводженню та яка належить цій особі; чи хворіла тварина якимись захворюваннями, чи мала в минулому травми; з'ясувати, чи був заведений на тварину ветеринарно-санітарний паспорт, якщо так – витребувати цей документ; коли та за яких обставин було вчинено жорстоке поводження з твариною; чи була потерпіла особа присутньою під час учинення кримінального правопорушення, якщо ні, то коли, як та за яких умов було виявлено факт учинення жорстокого поводження (Synoverska, 2020, p. 102).

Крім того, якщо потерпілий знайомий з підозрюваним, додатково слід з'ясувати: у яких стосунках перебувають потерпіла особа та підозрюваний; чи виникали в них конфлікти раніше та чи був конфлікт на момент учинення жорстокого поводження з тваринами; хто, крім потерпілого й підозрюваного, був присутній під час учинення кримінального правопорушення.

Досить часто трапляються випадки, коли жорстоке поводження з тваринами вчиняють з метою помсти внаслідок конфліктних відносин між підозрюваним і потерпілим. Саме тому важливо з'ясувати, у яких відносинах вони перебувають, щоб встановити мотив і мету вчинення кримінального правопорушення.

У разі, якщо потерпілий та підозрюваний перебувають у родинних стосунках, слідчому додатково необхідно з'ясувати, чи виявляв у минулому підозрюваний жорстокі нахили щодо тварин та чи вчиняв будь-які дії, які завдавали шкоду тварині, а також чи піддавався потерпілий чи інші члени сім'ї домашньому насильству. Вказана інформація не лише міститиме дані, щодо характеристики підозрюваного та його відношення до предмета злочинного посягання, а й вкаже на необхідність застосування слідчим заходів профілактичного характеру з метою недопущення в майбутньому вчинення подібних або більш тяжких кримінальних правопорушень. Крім того, особа, яка систематично вчиняє жорстокі дії відносно тварин, у подальшому може чинити насильство стосовно членів сім'ї, а тому слідчому важливо виявити

подібні нахили в підозрюваного з метою вжиття подальших заходів.

Нерідко трапляються випадки, коли члени сім'ї через небажання викривати підозрюваного або ж через страх перед ним можуть подавати неправдиві відомості або ж викривляти їх. У такому разі слідчому, по-перше, необхідно з'ясувати причину відмови особи від дачі показань, або ж подання неправдивих відомостей. Також перед початком допиту слідчий у встановленому законом порядку інформує особу про її право відмовитися від дачі показань відповідно до ст. 63 Конституції України та ст. 18 Кримінального-процесуального кодексу України, а також про кримінальну відповідальність за дачу неправдивих відомостей.

Презумпція невинуватості в такому разі діє безпосередньо: особа має право відмовитися надавати будь-які показання (причому без пояснення причин відмови). Водночас працівник правоохоронного органу, який вважає, що законного права для відмови не було, повинен довести це у встановленому законом порядку. Тобто допитуваному достатньо заявити, що він не бажає давати показання з огляду на те, що вони можуть бути розцінені проти неї (її близьких родичів, членів сім'ї) або ж будь-яким іншим чином стосуватися її самої (та/чи зазначених осіб) (Iakimov, & Iakimova, 2008, p. 336).

Особа може відмовлятися давати показання не тому, що сама вчинила кримінальне правопорушення, а тому, що виявилася причетною до нього дещо в іншій якості (Navrotska, 2020, p. 129).

Слідчому в цій ситуації слід не виключати варіант, за якого допитувана як свідок особа може відмовитися давати показання з огляду на те, що вона може бути певним чином причетна до вчинення жорстокого поводження з тваринами.

Таким чином, якщо особа не скориставшись правом на відмову від дачі показань, про що повинно бути зафіксовано в протоколі допиту, в ході проведення слідчої (розшукової) дії подасть неправдиві відомості, вона може бути притягнена до кримінальної відповідальності.

У слідчій ситуації, за якої потерпілий не знайомий з підозрюваним, слідчому необхідно, крім загальних відомостей про тварину, з'ясувати: чи запам'ятала вона підозрюваного та чи зможе вона його впізнати; визначити характерні ознаки особи підозрюваного та скласти його словесний портрет; які саме дії щодо тварини вчинив підозрюваний, які знаряддя використовував; де і коли це відбувалося; які тілесні ушкодження отримала тварина.

Якщо під час проведення допиту особа не може вказати зовнішні характеристики особи, її характерні прикмети, або ж плутається чи змінює свої показання, це може свідчити про те, що вона і сама могла вчинити кримінальне правопорушення.

У такому разі слідчому необхідно передусім з'ясувати, чи може потерпілий сприймати події та явища, чи не хворіє або ж хворів у минулому на будь-які психічні захворювання та чи не перебуває на обліку в наркологічних і психіатричних диспансерах. Також слідчий з'ясовує, чи заведений на тварину санітарно-ветеринарний паспорт та чи проходила вона курс лікування (якщо так, то в якій ветеринарній установі, чи були у тварини травми).

У разі, якщо внаслідок протиправних дій було спричинено смерть тварини, додатково з'ясовують, унаслідок яких саме дій вона настала і якої шкоди було завдано власнику внаслідок жорстокого поводження з її твариною.

Також у разі, якщо потерпілий не може назвати винного в жорстокому поводженні з твариною (наприклад, він виявив власну тварину з ушкодженнями чи мертвою), йому можуть поставити такі запитання: коли він виявив факт жорстокого поводження з його твариною, де і за яких обставин; коли та де, на його думку, це могло статися; чи чув він виття, вереск, інші звуки, якщо так, то коли це відбувалося і звідки долинали звуки, якими були його дії після цього; чи не бачив він якихось підозрілих осіб біля своєї пораненої або померлої тварини, або ж поблизу місця вчинення кримінального правопорушення.

Якщо потерпілий бачив особу чи осіб, які могли вчинити жорстоке поводження з тваринами, слід з'ясувати; чи знає він цих осіб; якщо ні, чи може назвати їхні прикмети та чи зможе їх впізнати; у якому напрямку втекли або пішли ці особи; чи було щось у них у руках; скільки їх було; чи були свідки жорстокого поводження з його твариною та чи може він їх назвати.

Крім того, слідчий може додатково запитати потерпілого, чи не підозрює він когось у вчиненні жорстокого поводження з його твариною (якщо так, то у зв'язку з чим). Якщо він не бачив підозрюваного, то з'ясовують, чи не було в потерпілого в минулому конфліктів з родичами, друзями, сусідами, знайомими та чи не могло це спровокувати їх на помсту шляхом учинення протиправних дій стосовно тварини потерпілого.

Важливим засобом отримання доказової інформації є допит свідків і заявника. Так, заявниками під час розслідування жорстокого поводження з тваринами можуть бути як потерпілі, так й інші особи, які або були свідками жорстокого поводження з тваринами, або дізналися про це з інших джерел.

У разі, якщо заявники були свідками жорстокого поводження з твариною, слідчий просить вказати й описати місце, де було вчинено протиправне діяння, та коли це сталось; як особа опинилась у цьому місці (тобто безпосередньо побачила вказані дії чи почула крики, гавкіт, пішла до місця вчинення кримінального правопорушення); за яких обставин особа спостерігала його;

порода, приблизний вік тварини, яка зазнала жорстокого поводження; чи був на тварині нашійник, повідець тощо; які саме дії вчинив підозрюваний та чи використовував він які-небудь знаряддя, зброю чи інші предмети, якщо так, то які саме; чи знає він особу підозрюваного, якщо ні, то чи запам'ятав він його та чи може описати; чи вживає заявник дії, спрямовані на припинення жорстокого поводження з твариною; чи надавав він допомогу тварині після вчинення правопорушення, якщо так, то якими були його дії; чи були ще свідки вказаного протиправного діяння та чи знає він їх.

Якщо особа безпосередньо бачила момент початку вчинення жорстокого поводження з тваринами, то слід з'ясувати, що могло спонукати особу до вчинення кримінального правопорушення.

У ситуації, коли заявником є особа, якій про факт учинення жорстокого поводження з тваринами стало відомо з інших джерел, то під час її допиту слідчий з'ясовує інформацію про джерело, з якого особі стало відомо про факт учинення жорстокого поводження з твариною, та чому саме їй було повідомлено про це; коли особа дізналася про вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ст. 299 Кримінального кодексу України, який проміжок часу минув між учиненням правопорушення та повідомленням у поліцію; у чому полягали протиправні дії чи бездіяльність особи щодо тварини та яку шкоду було завдано тварині внаслідок цього; що він зробив, отримавши інформацію про жорстоке поводження з твариною.

Трапляються випадки, коли свідками вчинення жорстокого поводження з тваринами стають неповнолітні чи малолітні. У такому разі проведення допиту за їх участю потребує, по-перше, дотримання всіх процесуальних вимог, а по-друге – передбачає певні особливості.

Так, відповідно до ст. 226 КПК України, допит малолітньої або неповнолітньої особи проводять у присутності законного представника, педагога або психолога, а за потреби – лікаря. Особливістю такого допиту також є те, що особам, які не досягли 16-річного віку, роз'яснюють обов'язок про необхідність давання правдивих показань, не попереджуючи про кримінальну відповідальність за відмову від давання показань і за завідомо неправдиві показання.

Допитувати неповнолітніх чи малолітніх рекомендують якнайшвидше, відразу після того, як слідчому стало відомо про те, що така особа була свідком учинення кримінального правопорушення. Вказана позиція пов'язана з особливостями запам'ятовування та відтворення ними подій. Зокрема, образи подій, що відбулися, стираються в їхній пам'яті швидше, ніж у дорослих. Крім того, діти можуть неправильно інтерпретувати ті чи інші дії або ж під впливом дорослих змінити своє уявлення про побачене

раніше. Саме тому допит слід провести в найстисліші строки. Проте в разі, якщо внаслідок побаченого жорстокого поводження з тваринами у дитини виникли сильні душевні переживання, настала психологічна загальмованість або шок, допит слід відкласти доти, доки вона не зможе давати показання.

Варті уваги й такі тактичні прийоми, які заохочують допитуваного до роздумів і дачі свідчень: постановка запитань, котрі дозволяють уточнити, яка саме інформація відома допитуваному за цією справою; нагадування в загальних рисах про подію, що відбулася, уточнення емоційного стану, обстановки, умов, за яких формувалися його свідчення; відтворення асоціативних зв'язків з метою відновлення в пам'яті сприйнятих ним факторів; постановка уточнювальних питань з метою недопущення прогалин і неточностей у свідченнях (Klim, 2000, p. 33).

Перед початком допиту малолітнього чи неповнолітнього слідчому необхідно скласти план і підготувати запитання. Питання мають бути допитуваному зрозумілі й недвозначні.

Тривалість допиту потерпілого потрібно визначати відповідно до індивідуальних особливостей дитини. Чим молодшим є потерпілий, тим швидше він втомлюється, і тим легше вплинути на його пізнавальні процеси. У такому разі дитина гірше зосереджується, їй складно мобілізувати пам'ять. Утома може також спричинити схильність до навіювання, випадкових і непродуманих відповідей, аби завершити обтяжливу розмову. Під час допиту важливо спостерігати за малолітнім і реагувати на сигнали, що засвідчать його втому. За її наявності варто зробити перерву або змінити тему (Akhtyrskaya et al., 2010, p. 65).

Важливим різновидом допиту є допит підозрюваного. Основне завдання такого допиту полягає в отриманні деталізованих, повних, правдивих показань про механізм учинення ним жорстокого поводження з тваринами. Під час допиту підозрюваного необхідно враховувати, чи визнає він свою вину цілком, частково, чи не визнає взагалі. Залежно від цієї обставини слідчий обирає певну тактику допиту (Synoverska, 2021, p. 182).

Вибір слідчим тактичних прийомів допиту значною мірою залежить від можливості встановлення психологічного контакту з підозрюваним, що в результаті створює конфліктну чи безконфліктну ситуацію.

Під час допиту поведінка слідчого може коригуватися залежно від динаміки психічного стану допитуваної особи. Причому важливо фіксувати, у зв'язку з чим відбувається змінення його настрою (радість, розчарування, незадоволення, опасання), зміна в способах комунікації (зухвалість, брутальність, різкість, догідливість,

люб'язність тощо). Крім того, необхідно враховувати як вербальну, так і паравербальну інформацію (Енікеєв, 1996 р. 454).

За безконфліктної ситуації під час проведення допиту підозрюваного слідчому необхідно з'ясувати низку питань: чи знає підозрюваний, кому належить тварина (у разі вчинення жорстокого поводження з домашніми тваринами) та чи бачив він раніше цю тварину в цієї особи (зазначають вид тварини, її породу, масть, вік); у яких відносинах він перебуває з власником тварини; що спонукало особу до вчинення жорстокого поводження з твариною; які саме протиправні дії вчинив підозрюваний та які знаряддя він використав; у разі застосування вогнепальної зброї з'ясувати, кому вона належала та як вона потрапила до підозрюваного; чи перебував він у стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння під час учинення кримінального правопорушення.

Виникнення конфліктної слідчої ситуації, за якої підозрюваний не визнає своєї вини в учиненні кримінального правопорушення, спричиняє суттєві труднощі під час проведення допиту та потребує від слідчого заздалегідь підготовленого плану його проведення, добору оптимальних тактичних прийомів.

Найпоширенішим способом відвести від себе підозру є повідомлення про алібі. Так, В. О. Коновалова зазначає, що особу, яка заявила про своє алібі, необхідно допитати про всі обставини, пов'язані із заявою. Необхідно з'ясувати деталі всіх обставин її перебування в названих нею місцях у день учинення злочину (навіть похвилинно). Нерідко в процесі допиту виникає потреба в перевірці документів, що підтверджують зазначене алібі (посвідчення про відрядження, квитки на поїзд, автобус, пароплав тощо). Детальний допит у багатьох випадках озброїть слідчого матеріалами, важливими для перевірки показань, а також унеможливить створення допитуваним іншої «легенди» (Коновалова, 1999, р. 93).

Так, з'ясування слідчим найменших деталей учинення жорстокого поводження з тваринами з відображенням їх у протоколі допиту з подальшою постановкою додаткових чи уточнювальних запитань у процесі допоможе виявити неправдиві відомості й відомості, які особа хоче приховати.

З цією метою слідчий у процесі подальшого допиту запитує в обвинуваченого, як він може пояснити той факт, що він так докладно запам'ятав саме день учинення злочину і так погано запам'ятав дні, які йому передували й наступні. Такий прийом зазвичай дозволяє встановити навмисну неправду в показаннях підозрюваного, спонукає його до зізнання в цьому (Порубов, 1973, р. 195).

Крім того, слідчий з метою виявлення неправдивих відомостей у процесі проведення допиту для підтвердження чи спростування певної інформації може повідомити про наявність у матеріалах провадження речових доказів, які викривають винного в учиненні жорстокого поводження з тваринами або пред'являти їх; оголошувати показання інших осіб, які вказують на його причетність до кримінального правопорушення; оголошувати результати експертизи тощо.

Тактичні прийоми можуть бути використані лише в комплексі, причому їх сукупність залежить від ситуації та особи підозрюваного. Правильно визначена послідовність використання тактичних прийомів надає можливість отримати бажані показання від підозрюваного, від яких може залежати подальший хід досудового розслідування (Malhina, & Horbanov, 2020, р. 271).

Наукова новизна

Таким чином, вибір тактичних прийомів допиту під час розслідування жорстокого поводження з тваринами залежить від низки чинників: кола осіб, які підлягають допиту, їхніх психоемоційних особливостей; матеріалів і доказів, наявних у кримінальному провадженні; виду слідчої ситуації, предмета злочинного посягання тощо.

За сприятливої слідчої ситуації, за якої підозрюваний (обвинувачений) повністю визнає свою вину в учиненні кримінального правопорушення, наявні свідки, потерпілі, слідчому під час допиту необхідно, крім загальних біографічних даних, з'ясувати відомості, які можна поділити на такі блоки: предмет злочинного посягання (вид, порода, масть, вік, індивідуальні ознаки тварини); подія кримінального правопорушення (місце, час, спосіб, знаряддя, обстановка вчинення кримінального правопорушення); обставини, які передували вчиненню кримінального правопорушення (мотив, мета).

На початку допиту з метою встановлення психологічного контакту слідчий може розпочати розмову із запитань, які не стосуються суті справи. Крім того, важливим є вивчення психологічних рис учасників слідчої (розшукової) дії, встановлення емоційного контакту з допитуваними.

Якщо особа під час проведення допиту не може згадати певні деталі, слідчий може ставити запитання у формі нагадування подій кримінального правопорушення.

З огляду на специфіку предмета злочинного посягання, у слідчого можуть виникати складнощі в з'ясуванні певних питань під час проведення допиту, зокрема щодо окремих індивідуальних характеристик тварини, хвороб, якими вона хворіла чи хворіє, відомостей, які містяться в

санітарно-ветеринарному паспорті чи іншому документі, а також інших відомостей, які потребують спеціальних знань. З цією метою слідчий може залучати відповідного спеціаліста ветеринарної медицини чи лікаря-ветеринара для отримання консультацій як на підготовчій стадії, так і безпосередньо під час проведення допиту.

У разі виникнення конфліктної ситуації, за якої підозрюваний (обвинувачений) не визнає своєї вини в учиненні кримінального правопорушення, передбаченого ст. 299 КК України, слідчому необхідно ретельно підготувати план проведення допиту, заздалегідь визначити питання, на які має відповісти особа, визначити відповідні тактичні прийоми й заходи, необхідні для отримання найбільш точної та правдивої інформації про всі обставини кримінального правопорушення. Задля викриття неправдивих показань підозрюваного (обвинуваченого) слідчий під час проведення допиту може ставити уточнювальні або деталізуючі запитання, попросити пояснити певний факт чи обставину.

Висновки

Така слідча (розшукова) дія, як допит, є однією з найскладніших і потребує високої професійної майстерності слідчого. Під час її проведення слід урахувати психологічні риси учасника кримінального провадження (Chornous, & Shykoriak, 2018, p. 47).

У межах проведення допиту під час розслідування жорстокого поводження з тваринами слідчий може застосовувати різні групи тактичних прийомів. Добираючи їх, серед іншого, слід урахувати: вік особи; психоемоційний стан допитуваного, його спроможність правильно й адекватно сприймати отримані відомості; загальний рівень інтелектуального розвитку; умови, за яких особа бачила чи сприймала інформацію; фізіологічні особливості допитуваного тощо.

Розпочинати допит слід з тактичних прийомів, спрямованих на встановлення психологічного контакту. Крім того, вивчення психологічних рис учасників слідчої (розшукової) дії необхідне для встановлення психологічного й емоційного контакту з допитуваним. З метою стимулювання пам'яті допитувано слідчий використовує тактичні прийоми актуалізації забутого в пам'яті особи. Для виявлення неправдивих відомостей в процесі проведення допиту, підтвердження чи спростування певної інформації він може повідомити про наявність у матеріалах провадження речових доказів, які викривають винного в учиненні жорстокого поводження з тваринами або ж пред'являти їх; повідомити показання інших осіб, які вказують на його причетність до кримінального правопорушення; оголосити результати експертизи тощо. Вибір тактичних прийомів допиту під час розслідування жорстокого поводження з тваринами в кожному конкретному випадку залежатиме від слідчої ситуації, умінь і навичок слідчого.

REFERENCES

- Akhtyrskaya, N.M., Kochemyrovska, O.O., & Khrystova, H.O. (et al.). (2010). *Rozhliad sprav stosovno zhorstokoho povodzhennia z ditmy sudamy Ukrainy: analiz zakonodavstva ta praktyky yoho zastosuvannia* [Consideration of cases of child abuse by the courts of Ukraine: an analysis of the legislation and practice of its application]. Kyiv: K.I.S. [in Ukrainian].
- Baulin, Yu.V., Borysov, V.I., & Havrysh, S.B. (et al.). (2003). *Kryminalnyi kodeks Ukrainy* [Crimean Code of Ukraine]. V.V. Stashys, V.Ya. Tatsii (Eds.). Kyiv: In Yure [in Ukrainian].
- Chornous, Yu.M., & Shykoriak, M.M. (2018). Osoblyvosti pochatkovoho etapu rozsliduvannia zlochyniv, vchynenykh inozemtsiamy [Features of the initial stage of investigation of crimes committed by foreigners]. *Teoriia ta praktyka sudovoi ekspertyzy i kryminalistyky, Theory and practice of forensic science and criminology*, 18, 44-52. doi: <https://doi.org/10.32353/khrife.2018.05> [in Ukrainian].
- Davchenko, T. (2020). Takyka dopytu u kryminalnykh provadzhenniakh dovedennia do bankrutstva (st. 219 KK Ukrainy) [Tactics of interrogation in criminal proceedings leading to bankruptcy (Article 219 of the Criminal Code of Ukraine)]. *Pidpriemnytstvo, gospodarstvo i pravo, Entrepreneurship, economy and law*, 8, 310-316. doi: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.8.51> [in Ukrainian].
- Enikeev, M.I. (1996). *Osnovy obshchey i iuridicheskoy psikhologii* [Fundamentals of General and Legal Psychology]. Moscow: Iurist [in Russian].
- Grinenko, A.V., Katkova, T.V., & Koznevnikov, G.K. (et al.). (2001). *Rukovodstvo po rassledovaniiu prestupleniy* [Guidelines for the investigation of crimes]. Kharkov: Konsum [in Russian].
- Iakimov, O.Iu., & Iakimova, S.S. (2008). Problemy ugovolnoy otvetstvennosti za otkaz ot dachi pokazaniy [Problems of criminal liability for refusing to testify]. *Protivodeystvie prestupnosti: ugovolno-pravovye, kriminologicheskie i ugovolno-ispolnitelnye aspekty, Countering crime: criminal law, criminological and criminal executive aspects: Proceedings of the 3rd Russian Congress of Criminal Law* (pp. 233-238). Moscow: Prospekt [in Russian].
- Klim, A.M. (2000). *Kriminalisticheskaia metodika rassledovaniia zloupotrebleniia vlastiu ili sluzhebnyimi polnomochiiami* [Forensic methods of investigation of abuse of power or official powers]. V.F. Ermolovich (Ed.). Minsk [in Russian].
- Konovalova, V.E. (1956). *Taktika doprosa svideteley i obviniaemykh* [Tactics of interrogation of witnesses and the accused]. Kharkov: KhGU [in Russian].

- Konovalova, V.E. (1999). *Dopros: taktika i psihologija [Interrogation: tactics and psychology]*. Kharkov: Konsum [in Russian].
- Malhina, A.S., & Horbanov, I.M. (2020). Taktichni osoblyvosti dopytu pidozriuvanykh u stvorenni terorystychnoi hrupy chy terorystychnoi orhanizatsii [Tactical features of interrogation of suspects in the creation of a terrorist group or terrorist organization]. *Pivdennoukrainskyi pravnychiy chasopys, South Ukrainian Law Journal*, 4, 272-277. doi: <https://doi.org/10.32850/sulj.2020.4.45> [in Ukrainian].
- Navrotska, V.V. (2020). Pravo na svobodu vid samovykryttia, vykryttia chleniv simi chy blyzkykh rodychiv yak odna iz protsesualnykh harantii [The right to freedom from self-disclosure, exposure of family members or close relatives as one of the procedural guarantees]. *Visnyk Luhanskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav im. E.O. Didorenka, Bulletin of Luhansk State University of Internal Affairs after E.O. Didorenko*, 3(91), 127-138. doi: 10.33766/2524-0323.91.127-138 [in Ukrainian].
- Porubov, N.I. (1973). *Dopros v sovetskom ugovnom sudoproizvodstve [Interrogation in the Soviet criminal proceedings]*. Minsk: Vysh. shk. [in Russian].
- Porubov, N.I., & Porubov, A.N. (2013). *Dopros: protsessualnye i kriminalisticheskie aspekty [Interrogation: procedural and forensic aspects]*. Moscow: Iurlitinform [in Russian].
- Synoverska, T.I. (2020). The initial stage of the investigation of animal cruelty. *Jurnalul Juridic National: teorie si practica*, 5(45), 99-104.
- Synoverska, T.I. (2021). Kryminalistychna metodyka rozsliduvannia zhorstokoho povodzhennia z tvarynamy [Forensic methods of investigating animal cruelty]. *Candidate's thesis*. Kyiv[in Ukrainian].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Розгляд справ стосовно жорстокого поводження з дітьми судами України: аналіз законодавства та практики його застосування : наук.-практ. посіб. / [Н. М. Ахтирська, О. О. Кочеміровська, Г. О. Христова та ін.]. Київ : К.І.С., 2010. 124 с.
- Кримінальний кодекс України : наук.-практ. комент. / [Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, С. Б. Гавриш та ін.] ; за заг. ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. Київ : Ін Юре, 2003. 1196 с.
- Чорноус Ю. М., Шикоряк М. М. Особливості початкового етапу розслідування злочинів, вчинених іноземцями. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. 2018. Вип. 18. С. 44–52. doi: <https://doi.org/10.32353/khrife.2018.05>.
- Давченко Т. Тактика допиту у кримінальних провадженнях доведення до банкрутства (ст. 219 КК України). *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 8. С. 310–316. doi: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.8.51>.
- Еникеев М. И. Основы общей и юридической психологии : учебник. М. : Юристъ, 1996. 631 с.
- Руководство по расследованию преступлений : науч.-практ. пособие / [А. В. Гриненко, Т. В. Каткова, Г. К. Кожевников и др.]. Харьков : Консум, 2001. 608 с.
- Якимов О. Ю., Якимова С. С. Проблемы уголовной ответственности за отказ от дачи показаний. *Противодействие преступности: уголовно-правовые, криминологические и уголовно-исполнительные аспекты* : материалы III Российского Конгресса уголовного права. М. : Проспект, 2008. С. 233–238.
- Клим А. М. Криміналістическа методика расследования злоупотребления властью или служебными полномочиями / под ред. В. Ф. Ермоловича. Минск, 2000. 140 с.
- Коновалова В. Е. Тактика допроса свидетелей и обвиняемых. Харьков : ХГУ, 1956. 36 с.
- Коновалова В. Е. Допрос: тактика и психология : учеб. пособие. Харьков : Консум, 1999. 157 с.
- Мальгіна А. С., Горбаньов І. М. Тактичні особливості допиту підозрюваних у створенні терористичної групи чи терористичної організації. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2020. № 4. С. 272–277. doi: <https://doi.org/10.32850/sulj.2020.4.45>.
- Навроцька В. В. Право на свободу від самовикриття, викриття членів сім'ї чи близьких родичів як одна із процесуальних гарантій. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ ім. Е. О. Дідоренка*. 2020. Вип. 3 (91). С. 127–138. doi: 10.33766/2524-0323.91.127-138.
- Порубов Н. И. Допрос в советском уголовном судопроизводстве. Минск : Выш. shk., 1973. 368 с.
- Порубов Н. И., Порубов А. Н. Допрос: процессуальные и криминалистические аспекты : монография. М. : Юрлитинформ, 2013. 304 с.
- Synoverska T. I. The initial stage of the investigation of animal cruelty. *Jurnalul Juridic National: teorie si practica*. 2020. No. 5 (45). P. 99–104.
- Синоверська Т. І. Криміналістична методика розслідування жорстокого поводження з тваринами: дис. ... д-ра філос. : 12.00.09. Київ, 2021. 249 с.

Стаття надійшла до редколегії 10.09.2021

Synoverska T. – Doctor of Philosophy, Investigator of the Ivano-Frankivsk Investigation Department District Police Department GUNP in the Ivano-Frankivsk region, Ivano-Frankivsk, Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6085-1638>

Tactical Methods of Interrogation during Investigation of Animal Treatment

*The investigation of animal cruelty is accompanied by the need to address a number of issues, namely: detection of all facts of illegal activities; identification of all accomplices in the commission of a criminal offense; finding out the ways and means of committing a criminal offense, etc. Investigative actions, including interrogation, are an important means of obtaining such information. Procedural, organizational, tactical, psychological features affect the tactics of interrogation. The **purpose** of the article is to study the tactics of interrogation in the investigation of animal cruelty. **Methodology.** Both general and special methods were used in the research process, namely: methods of formal logic (analysis, synthesis, deduction, induction, analogy); special-legal methods: comparative-legal, system-structural, method of system analysis. **Scientific novelty.** The choice of interrogation tactics in the investigation of animal cruelty depends on a number of factors: the range of persons to be interrogated and their psycho-emotional characteristics; materials and evidence available in criminal proceedings; the type of investigative situation that has developed. **Conclusions.** Thus, during the interrogation in the investigation of animal cruelty, the investigator may use different groups of tactics. The interrogation should begin with tactics aimed at establishing psychological contact. In order to stimulate memory, the interrogated investigator uses tactics to actualize the forgotten person. In order to reveal false information during the interrogation, to confirm or refute certain information, it may report the presence in the materials of the proceedings of material evidence that exposes the perpetrator of cruelty to animals or present them; to announce the testimony of other persons indicating his involvement in a criminal offense; announce the results of the examination, etc.*

Keywords: animal cruelty; interrogation; tactics; tactics; interrogation tactics; investigation of animal cruelty.